

poprzedni nr J: 1008/1748

x 07/21

Brodnica
Sz. Sz. - KOP
++ Grzemiński Ludwik

J: 1008/1748 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI

Gzemski Ludwik
J: 1008/1748 Pom.
Brodnica Ł O P

I/1. Relacja

k. 3 s. 1-3

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora

k. 1 s. 1

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację

k. 7 s. 1-7

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja

1) bieżąca

k. 2 s. 1-2

V. Nazwiskowe karty informacyjne

k. 4

VI. Fotografie

brak

I/1. R E L A C J A

-relacja o Ludwiku Grzemińskim napisana przez J. Wultańskiego
str ...1-3..... k. 3 s. 1-3

- zaświadczenie z 30 V 1944 o zwolnieniu z obozu L. Grzemińskiego
str.....4..... zob. w. 1/2 w.

-1-

1

LUDWIK GRZEMSKI
=====

urodził się w Brodnicy dnia 7 sierpnia 1907 roku. Był synem Józefa i Julianny z domu Gorczyńskiej.

Nauka. Praca zawodowa do 1939 r.

Ukończył szkołę powszechną w Brodnicy. Od 1 stycznia 1925 do 1 stycznia 1928 roku odbywał praktyczną naukę zawodu w zakładzie stolarskim Zygmunta Wojciechowskiego w Brodnicy. Dnia 7 stycznia 1928 roku zdał egzamin czeladniczy. Później pracował w różnych zawodach. Od roku 1932 zatrudniony był w "Bekoniarni" czyli w Firmie "H.B.Möller & Co sp. z ogr. odp." w Brodnicy. Ostatnim jego miejscem pracy przed wybuchem II wojny światowej była brodnicka Elektrownia Miejska.

Uzupełniał swoje wykształcenie uczęszczając na wieczorowe kursy z zakresu gimnazjum ogólnokształcącego. Ukończył je w roku 1939 uzyskując tzw. małą maturę.

Dnia 8 kwietnia 1939 roku zawarł związek małżeński z Leokadią Szyplińską córką Władysława i Anastazji z domu Lewandowskiej.

Służba wojskowa.

Z dniem 26 września 1929 roku wcielony został do Wojska Polskiego. Ukończył szkołę podoficerską w 7 Batalionie Administracyjnym. Awansował do stopnia kaprała. Do rezerwy przeniesiony 29 września 1931 r., ale był kilkakrotnie powoływany na ćwiczenia wojskowe. Pierwszy raz miało to miejsce od 20 VIII do 15 IX 1934, drugi raz - od 29 VIII do 24 IX 1935 r. W dniach 26 IX do 19 XI 1938 roku uczestniczył w działaniach Grupy Operacyjnej "Śląsk", która pod dowództwem gen. Władysława Bortnowskiego obejmowała Zaolzie. Zmobilizowany został w sierpniu 1939 roku przed wybuchem II wojny światowej.

Od 1 stycznia 1939 r. był członkiem Ogólnego Związku Podoficerów Rezerwy Rzeczypospolitej Polskiej.

II wojna światowa.

Uczestniczył w kampanii wrześniowej. Zwolniony z niewoli niemieckiej w październiku 1939 r. wrócił do rodzinnego miasta. Od stycznia do marca należał do tajnej, założonej przez harcmistrza Jerzego Lendziona i skupiającej harcerzy, Komendy Obrońców Polski. Andrzej Gąsiorowski w pracy "Szare Szeregi na Pomorzu 1939-1945" /Toruń 1998, s. 89/ przebieg wydarzeń przedstawił następująco:

"Hm. J. Lendzion przystąpił do tworzenia placówki KOP w Brodnicy. Organizował ją, opierając się na środowisku harcerskim. Na przełomie grudnia 1939 i stycznia 1940 r. odbyło się w Brodnicy zebranie, na którym oprócz J. Lendziona obecni byli: phm. Ludwik

Grzemeski, phm. Konrad Porada i H.O. Marian Sobociński, przed wojną członek klubu krótkofalowców, dysponujący własną radiostacją. Do KOP wprowadzony został przez J. Lendziona Aleksander Kruszczyński, dyrektor Komunalnej Kasy Oszczędności w Brodnicy, przed wojną przewodniczący Koła Przyjaciół Harcerstwa w tym mieście. Zaprzysiężeni przez J. Lendziona instruktorzy zaczęli nawiązywać dalsze, początkowo luźne, kontakty wśród brodnickich harcerzy /.../. Dalszy rozwój placówki brodnickiej zatrzymała duża dekonspiracja, do jakiej doszło w Toruniu. W marcu 1940 r. gestapo dokonało tam licznych aresztowań wśród członków "Batalion Śmierci", powiązanej z Grunwaldem i Komendą Obrońców Polski. To spowodowało, że aresztowania przeniosły się wkrótce na członków KOP. W połowie marca 1940 r. funkcjonariusze gestapo rozpoczęli aresztowania w Brodnicy."

Ludwik Grzemeski, uwięziony w marcu 1940 roku, osadzony został w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen/Oranienburg. Przebywał tam jako więzień polityczny nr 22718 od 17 kwietnia 1940 do 30 maja 1944 roku. Następnie skierowany został na przymusowe roboty w obozie pracy Birkenhain, gdzie trzymano go od 1 VI 1944 do 17 X 1944 r.

Lata powojenne.

Po wyzwoleniu w 1945 roku przybywszy do Brodnicy przyczynił się do uruchomienia "Bekoniarni", która po nacjonalizacji otrzymała nową nazwę: Zakłady Mięsne - Przedsiębiorstwo Państwowe w Brodnicy, ul. Piaski 11. Zaangażowany był tam na różnych stanowiskach m. in. kierownika działu gospodarczego, także wicedyrektora ds. produkcji. Przepracowawszy w macierzystym zakładzie wiele lat przeszedł z dniem 1 stycznia 1973 roku na emeryturę.

Praca społeczna.

Życie swoje związał z harcerstwem. W roku 1924 wstąpił do Związku Harcerstwa Polskiego. Należał do drużyny pozaszkolnej - późniejszej żeglarskiej. Na szczególne uznanie zasługuje jego działalność dla dobra młodzieży w latach 1931-1939. Sprawował w tym czasie funkcję drużynowego II Brodnickiej Drużyny Żeglarskiej im. Stanisława Kostki, a po zmianie numeracji - z dniem 1 stycznia 1933 r. - 15 Pomorskiej Drużyny Żeglarskiej im. św. Stanisława Kostki. Przyczynił się do uzyskania przez nią wysokiego poziomu wykształcenia. Brał udział w Międzynarodowym Zlocie Skautów Wodnym nad jeziorem Garczyn 7-15 sierpnia 1932 r., w IV Jamboree w Gd88118 na Węgrzech 2-14 sierpnia 1933 r. oraz w Międzynarodowym Jubileuszowym Zlocie ZHP w Spale w dniach 10-25 lipca 1935 roku. W stopniu podharcmistra wchodził w skład komendy hufca w Brodnicy: od 1 I 1936 jako referent żeglarsstwa, a od 25 IX 1936 jako referent oddziałów harcerskich PW. W latach 1936-1938 brał aktywny udział przy budowie przy-

stani wodnej nad jeziorem Niskie Brodno. Po wojnie dalej wolny czas poświęcał harcerstwu. W 1947 roku w nowopowstałej Komendzie Ośrodka Harcerzy w Brodnicy, po podziale jednostek harcerskich na cztery hufce, już jako harcmistrz pełnił funkcję ^{hufcowego} drużyn specjalnych w składzie: I Drużyna Żeglarska im. św. Stanisława Kostki, VIII Drużyna Pożarnicza im. Tadeusza Kościuszki oraz XV Drużyna Szybownicza im. Żwirki i Wigury. Następnie od 19 X 1947 do 1948, do częściowej likwidacji ZHP, był komendantem całego zjednoczonego już hufca brodnickiego.

Spółecznie pracował także na rzecz klubów sportowych "Spójnia" oraz "Sparta". W 1953 roku był inicjatorem i organizatorem wzniesienia zniszczonej przez wojnę przystani nad Niskim Brodnem. Należąc do PTTK, w latach 1962-1967 piastował godność prezesa Zarządu Oddziału w Brodnicy. Brał udział w licznych rajdach motocyklowych po Pojezierzu Brodnickim oraz spływach kajakowych pełniąc często rolę organizatora i komandora. Ekipa wodniaków z Brodnicy z Ludwikiem Grzemskim na czele brała udział w spływach międzynarodowych na Mazurach, Dunaju i Dunajcu. Dzięki niemu brodnicki kajakarze trzykrotnie, w latach 1962, 1963 oraz 1964, zdobywali "Błękitną Wstęgę Brdy". Za wszystkie te osiągnięcia przyznano mu godność "Honorowego Prezesa Zarządu Oddziału PTTK w Brodnicy".

Ludwik Grzemski posiadał następujące odznaczenia:

1. Brązowy Krzyż Zasługi /1957/,
2. Medal Zwycięstwa i Wolności 1945 r. /1961/,
3. Odznakę Grunwaldzką /1962/,
4. Złotą Odznakę PZK /1962/,
5. Złotą Honorową Odznakę PTTK /1965/,
6. Złotą Odznakę "Zasłużony Działacz Turystyki" /1972/.

Zmarł w Brodnicy dnia 17 marca 1976 roku. Pochowany został na miejscowym cmentarzu parafialnym 20 III 1976 r. W uznaniu jego zasług dla rozwoju sportu, a turystyki w szczególności, Koło Męjskiemu nr 1 PTTK w Brodnicy nadano imię Ludwika Grzemskiego. Uchwałę w tej sprawie podjęło walne zebranie członków w dniu 19 stycznia 1981 roku.

-
1. Akta personalne w archiwum Zarządu Oddziału PTTK w Brodnicy.
 2. Dokumenty udostępnione przez p. Tadeusza Szyplińskiego.
 3. Andrzej Gąsiorowski "Szare Szeregi na Pomorzu 1939-1945" Toruń 1998.
 4. Jerzy Wultański "Aby pamięć o nich nie zaginęła - LUDWIK GRZEMSKI" /w/ "Ziemia Michałowska" nr 3 z marca 1999 r.
 5. Jerzy Wultański "Z dziejów brodnickiego harcerstwa" Brodnica 1999.

JERZY WULTAŃSKI

1/2. Dokumenty dotyczące relatora:

1. "Zaświadczenie uwolnienia" z obozu koncentracyjnego w Oranienburgu z 30.05.1944, kserokop. oryg. w j. niemieckim z tłumaczeniem na j. polski.

k. 1 s. 1

Entlassungsschein

Der Häftling Ludwig Grzemski
geb. am 7.8.07 in Strasburg hat vom 17.4.40
bis zum heutigen Tage im Konzentrationslager eingesessen.

Ihm wurde aufgegeben, sich ~~SIEH AN DER FÜR DEN KAS. DIE WERKST. SEIT DER CONSP. BEHÖRDE SEINER
WIRTSCHAFTS~~ sofort bei 4-Sturmchef fürher Mohr in Birkenhain
zu melden.

Der Häftling war hier polizeilich nicht gemeldet. / Lebensmittel-, Kleider- und Volkskarteikarten sind für die Dauer des Aufenthaltes in dem Konzentrationslager nicht ausgestellt worden!

Der Lagerkommandant

[Signature]
77-Standartenführer

66/4.43 30.000

OBÓZ KONCENTRACYJNY SACHSENHAUSEN
Kommandantura
II/Gs.

2 Oranienburg, dnia 30 V 1944

Zaświadczenie uwolnienia

Niezień Ludwik Grzemski ur. 7.8.07 w Brodniczy od 17.4.40 do dnia dzisiejszego osadzony był w obozie koncentracyjnym. Polecono mu natychmiastowe zameldowanie się u majora SS Mohra w Birkenhain.

Niezień nie był tutaj policyjnie zameldowany. Kartek żywnościowych, odzieżowych ani karty kartoteki narodowościowej podczas pobytu w obozie koncentracyjnym jemu nie wystawiano.

Komendant Obozu

/-/ podpis nieczytelny
funkcjonariusz SS

II. Materiały uzupełniające relacje:
Gzemeski Ludwik

1. Jerzy Wultanski, biogram Ludwika Gzemeskiego, napis oryg. k. 1 s. 1
2. J. Wultanski, Ludwik Gzemeski (w:), Aby pamięć o nich nie zginęła, Brodowie 2000, s. 70-81, kserokop. k. 6 s. 2-7

Ludwik Grzemski /1907-1976/ członek Komendy Obrońców Polski -
Brodnica.

Ludwik Grzemski urodził się w Brodnicy 7 sierpnia 1907 roku. Był synem Józefa i Julianny z domu Górczyńskiej. Po ukończeniu szkoły powszechnej w Brodnicy od 1 stycznia 1925 do 1 stycznia 1928 r. odbywał praktyczną naukę zawodu w zakładzie stolarskim. Dnia 7 stycznia 1928 roku zdał egzamin czeladniczy. Pracował m.in. w "bekoniarni" czyli w Firmie "H.B. Müller sp. z ogr. odp." w Brodnicy, a także w Elektrowni Miejskiej.

Z dniem 26 września 1929 r. powołany został do Wojska Polskiego. Ukończył szkołę podoficerską w 7 Batalionie Administracyjnym. Awansował do stopnia kaprała. Do rezerwy przeniesiony został 29 września 1931 roku, ale kilkakrotnie powoływany był na ćwiczenia wojskowe. M. in. w dniach 26 IX do 19 XI 1938 r. uczestniczył w działaniach Grupy Operacyjnej "Śląsk", która obejmowała Zaolzie. Zmobilizowany został w sierpniu 1939. Brał udział w kampanii wrześniowej. Zwolniony z niewoli niemieckiej wrócił w październiku 1939 do rodzinnego miasta. Od stycznia do marca 1940 należał do tajnej, założonej przez harcmistrza Jerzego Lendziona i skupiającej harcerzy, Komendy Obrońców Polski. Po dekonspiracji, uwięziony w marcu 1940 r., osadzony został w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen/Oranienburg. Przechodził tam jako więzień polityczny nr 22718 od 17 kwietnia 1940 do 30 maja 1944 roku. Następnie skierowany został na przymusowe roboty do obozu pracy w Birkenhain, gdzie trzymano go od 1 VI 1944 do 17 X 1944 roku. Po odzyskaniu wolności w 1945 przybywszy do Brodnicy przyczynił się do uruchomienia "bekoniarni", która po nacjonalizacji otrzymała nazwę "Zakłady mięsne - Przedsiębiorstwo Państwowe w Brodnicy". Stąd z dniem 1 stycznia 1973 roku przeszedł na emeryturę.

Dużo pracował społecznie. Przed wojną i w latach 1945-1948 działał w Związku Harcerstwa Polskiego pełniąc różne funkcje, w tym drużynowego, Komendanta Hufca. Po likwidacji ZHP, należąc do PTTK, organizował rajdy motocyklowe oraz spływy kajakowe.

Posiadał następujące odznaczenia:

- Brazowy Krzyż Zasługi /1957/
- Medal Zwycięstwa i Wolności /1961/
- Odznakę Grunwaldzką /1962/
- Złotą Odznakę PZK /1962/
- Złotą Honorową Odznakę PTTK /1965/
- Złotą Odznakę "Zasłużony Działacz Turystyki" /1972/.

Zmarł w Brodnicy 17 marca 1976 r. i na miejscowym cmentarzu parafialnym został pochowany.

1. Akta personalne w archiwum Zarządu Oddziału PTTK w Brodnicy
2. Akta w zbiorach Autora.
3. Andrzej Gąsiorowski "Szare Szeregi na Pomorzu 1939-1945" Toruń 1998
4. Jerzy Wultański "Z dziejów brodnickiego harcerstwa" Brodnica 1999
5. Jerzy Wultański "Aby pamięć o nich nie zginęła" Brodnica 2000

Jerzy Wultański

Wubtanowski Jean, Aby pamiętać o nich nie
zginięta, Brodnica 2000

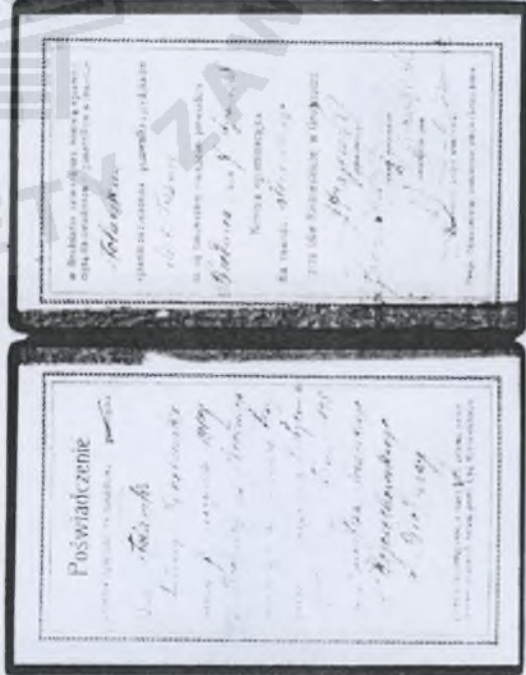
Ludwik
Grzemeski

Rozdział 11.

Ludwik Grzemeski urodził się w Brodnicy dnia 7 sierpnia 1907 roku. Był synem Józefa i Julianny z domu Gorczyńskiej.

Nauka. Praca zawodowa.

Ukończył szkołę powszechną w Brodnicy. Od 1 stycznia 1925 do 1 stycznia 1928 roku odbywał praktyczną naukę zawodu w zakładzie stolarskim Zygmunta Wojciechowskiego w Brodnicy. Dnia 7 stycznia 1928 roku zdał egzamin czeladniczy. Później pracował w różnych zawodach. Od roku 1932 zatrudniony był w „Bekoniarni” czyli w Firmie „H.B.Möller & Co sp. z ogr. odp.” w Brodnicy. Ostatnim jego miejscem pracy przed

List czeladniczy.

wybuchem II wojny światowej była brodnicka Elektrownia Miejska. Uzupełniał swoje wykształcenie uczęszczając na wieczorowe kursy z zakresu gimnazjum ogólnokształcącego. Ukończył je w roku 1939 uzyskując tzw. małą maturę.

Dnia 8 kwietnia 1939 roku zawarł związek małżeński z Leokadią Szyplińską córką Władysława i Anastazji z domu Lewandowskiej.

Służba wojskowa.

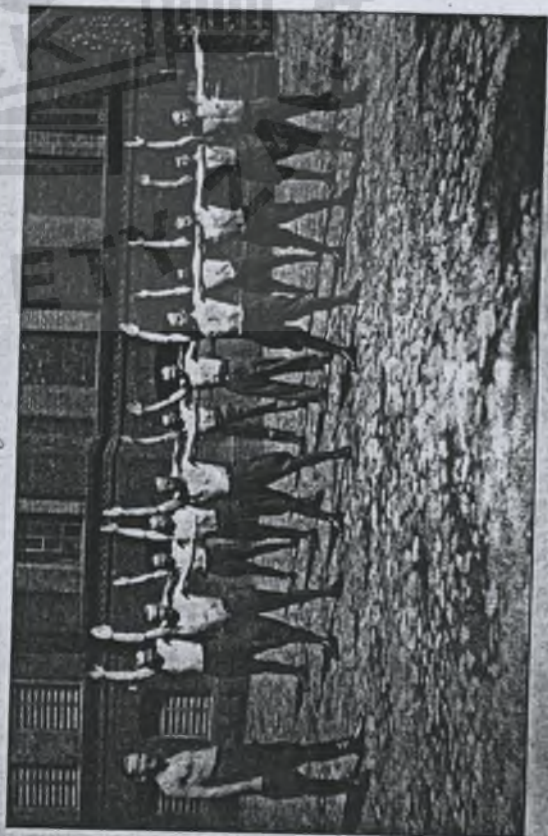
Z dniem 26 września 1929 roku wcielony został do Wojska Polskiego. Ukończył szkołę podoficerską w 7 Batalionie Administracyjnym. Awansował do stopnia kaprala. Do rezerwy przeniesiony 29 września 1931 roku, ale był kilkakrotnie powoływany na ćwiczenia wojskowe. Pierwszy raz miało to miejsce od 20 VIII do 15 IX 1934, drugi raz - od 29 VIII do 24 IX 1935 roku. W dniach 26 IX do 19 XI 1938 roku uczestniczył w działaniach Grupy Operacyjnej „Śląsk”, która pod dowództwem gen. Władysława Bortnowskiego obejmowała Zaolzie. Zmobilizowany został w sierpniu 1939 roku przed wybuchem II wojny światowej.

Rok 1930. Szkoła podoficerska przy 7 Batalionie Administracyjnym. ↑ Ludwik Grzemeski.

Podoficerowie - z pracy kpr. Ludwik Grzemski.

Kpr. Ludwik Grzemski prowadzący ćwiczenia.

Od 1 stycznia 1939 roku był członkiem Ogólnego Związku Podoficerów Rezerwy Rzeczypospolitej Polskiej.

II wojna światowa.

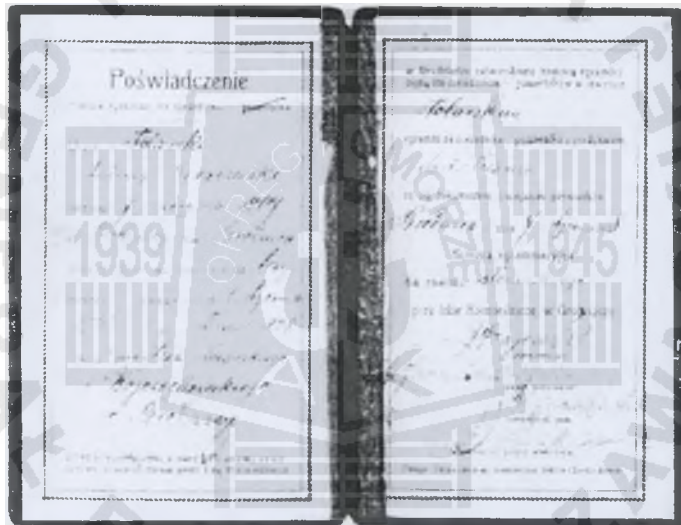
Uczestniczył w kampanii wrześniowej. Zwolniony z niewoli niemieckiej w październiku 1939 roku wrócił do rodzinnego miasta. Od stycznia do marca 1940 roku należał do tajnej, założonej przez harcmistrza Jerzego Lendziona i skupiającej harcerzy, Komendy Obronców Polski. Andrzej Gąsiorowski w pracy „Szare Szeregi na Pomorzu 1939-1945” (Toruń 1998, s. 89) przebieg wydarzeń przedstawił następująco:

„Hm. J. Lendzion przystąpił do tworzenia placówki KOP w Brodnicy. Organizował ją, opierając się na środowisku harcerskim. Na przełomie grudnia 1939 i stycznia 1940 r. odbyło się w Brodnicy zebranie, na którym oprócz J. Lendziona obecni byli: płtm. Ludwik Grzemski, płtm. Konrad Porada i H.O. Marian Sobociński, przed wojną członek klubu krótkofalowców, dysponujący własną radiostacją. Do KOP wprowadzony został przez J. Lendziona Aleksander Kruszczyński, dyrektor Komunalnej Kasy Oszczędności w Brodnicy, przed

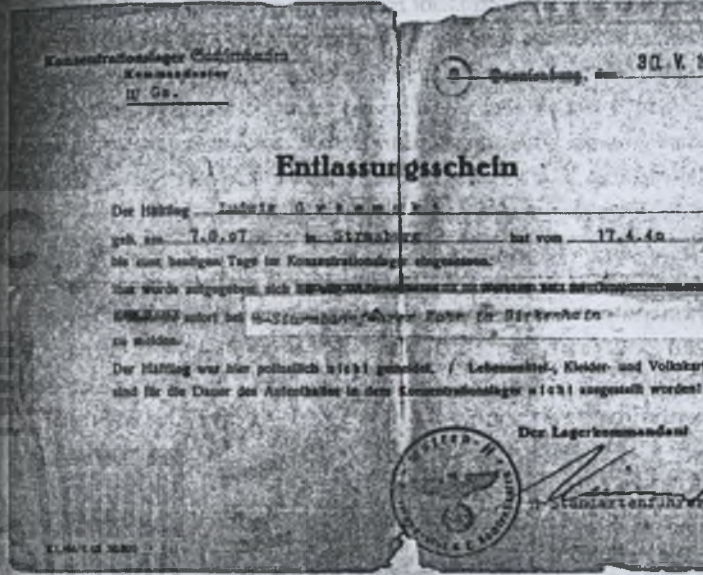
Karta pocztowa z obozu koncentracyjnego datowana 28 lipca 1940 r.

Umazanie: ✓

OBÓZ KONCENTRACYJNY Sachsenhausen
Oranienburg koło Berlina

Wzrost z regulaminu obozowego:
Wszystkie listy więźniów w miesiącu może otrzymać, a także wysłać, 2 listy lub 2 karty pocztowe. Jeden list nie może zawierać więcej niż 4 strony a 15 wierszy a jego treść musi być przejrzysta oraz czytelna. Przesyłki pocztowych, które tych wymagań nie spełniają nie przelicza się w ogóle. Przesyłanie paczek różnej zawartości jest zabronione. Pieniądże można przysyłać, ale tylko przekazami pocztowymi; wkładanie pieniędzy do listu jest niedozwolone. Zabrania się pisania na odcinkach przekazu pocztowego; ich używanie spoza obozu jest zabronione. W obozie można wszystko kupić. Z pism socjalistycznych można korzystać, ale muszą być one osobiście przez więźnia przekazane w urzędzie pocztowym obozu koncentracyjnego. Nieprzejrzystych oraz nieczytelnych listów nie cenzuruje się i je niszczy. Przesyłanie obrazków oraz fotografii jest zabronione.

Komendant obozu

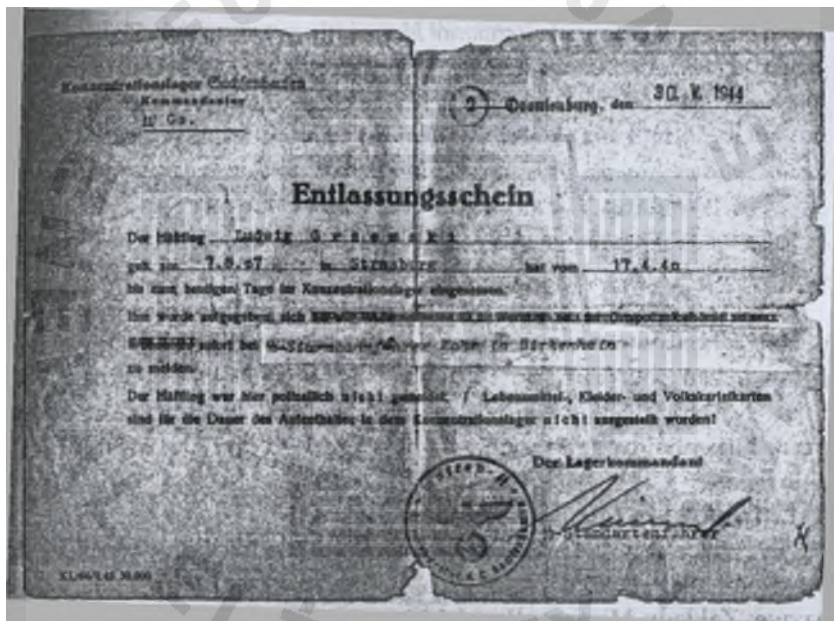
Thumaczenie:

OBÓZ KONCENTRACYJNY SACHSENHAUSEN 2 Oranienburg, dnia 17.4.40
Komendantura II/Cs.

Zaświadczenie uwolnienia

Więzień Ludwik Grzemiński ur. 7.8.07 w Brodnicy od 17.4.40 do dnia dzisiejszego był w obozie koncentracyjnym.
Polecono jemu natychmiastowe zameldowanie się u majora SS Mohra w Birkenhain. Więzień nie był tutaj policyjnie zameldowany. Kartek żywnościowych, odzieżowych do kartoteki narodowościowej podczas pobytu w obozie koncentracyjnym wystawiano.

Komendant obozu
pulkownik SS /-/ podpis nieczytelny

wojną przewodniczący Kola Przyjaciół Harcerstwa w tym mieście. Zaprzyśnięci przez J. Leńdzioną instruktorzy zaczęli nawiązywać dalsze, początkowo luźne, kontakty wśród brodnickich harcerzy (...). Dalszy rozwój placówki brodnickiej zatrzymała duża dekonspiracja, do jakiej doszło w Toruniu. W marcu 1940 r. gestapo dokonało tam licznych aresztowań wśród członków organizacji „Batalion Śmierci”, powiązanej z Grunwaldem i Komendą Obróńców Polski. To spowodowało, że aresztowania przeniosły się wkrótce na członków KOP. W połowie marca 1940 r. funkcjonariusze gestapo rozpoczęli aresztowania w Brodnicy.”

Ludwik Grzemski, uwięziony w marcu 1940 roku, osadzony został w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen/Oranienburg. Przebywał tam jako więzień polityczny nr 22718 od 17 kwietnia 1940 do 30 maja 1944 roku. Następnie skierowany został na przymusowe roboty w obozie pracy Birkenhain, gdzie trzymano go od 1 VI 1944 do 17 X 1944 roku.

Lata powojenne.

Po wyzwoleniu w 1945 roku przybywszy do Brodnicy przyczynił się do uruchomienia „Bekoniarni”, która po nacjonalizacji otrzymała nową nazwę: Zakłady Mięsne - Przedsiębiorstwo Państwowe w Brodnicy, ul.

nr 11. Zaangażowany był tam na różnych stanowiskach m.in. kierownika działu gospodarczego, także wicedyrektora ds. produkcji. Przeprowadzając w macierzystym zakładzie wiele lat przeszedł dniem 1 stycznia 1973 roku na emeryturę.

Praca społeczna.

Życie swoje związał z harcerstwem. W roku 1924 wstąpił do Związku Harcerstwa Polskiego. Należał do drużyny pozaszkolnej - późniejszej żeglarskiej. Na szczególne uznanie zasługuje jego działalność dla dobra młodzieży w latach 1931-1939. Sprawował w tym czasie funkcję drużynowego II Brodnickiej Drużyny Żeglarskiej im. Stanisława Kostki, a po zmianie numeracji - z dniem 1 stycznia 1933 roku - 15 Pomorskiej Drużyny Żeglarskiej im. św. Stanisława Kostki. Przyczynił się do uzyskania przez nią wysokiego poziomu wyszkolenia. Brał udział w Międzynarodowym Zlocie Skautów Wodnych nad jeziorem Garczyn 7-15 sierpnia 1932 r., w IV Jamboree w Gödöllö na Węgrzech 2-14 sierpnia 1933 r. oraz w Międzynarodowym Jubileuszowym Zlocie ZHP w Spale w dniach 10-25 lipca 1935 roku. W stopniu podharcmistrza wchodził w skład komendy hufca w Brodnicy; od 1 I 1936 jako referent żeglarstwa, a od 25 IX 1936 jako referent oddziałów harcerskich PW. W latach 1936-

Rokiem 1938 rok. Obóz drużyny żeglarskiej. ⇔ Drużyna Ludwik Grzemeski

1938 brał aktywny udział przy budowie przystani wodnej nad jeziorem Niskie Brodno. Po wojnie dalej wolny czas poświęcał harcerstwu. W 1947 roku w nowopowstałej Komendzie Ośrodka Harcerzy w Brodnicy, po podziale jednostek harcerskich na cztery hufce, już jako harcmistrz pełnił funkcję hufcowego drużyn specjalnych w składzie: I Drużyna Żeglarska im. św. Stanisława Kostki, VIII Drużyna Pożarnicza im. Tadeusza Kościuszki oraz XV Drużyna Szybownicza im. Żwirki i Wigury. Następnie od 19 X 1947 do 1948, do częściowej likwidacji ZHP, był komendantem całego zjednoczonego już hufca brodnickiego.

Spolecznie pracował także na rzecz klubów sportowych „Spójnia” oraz „Sparta”. W 1953 roku był inicjatorem i organizatorem odbudowy zniszczonej przez wojnę przystani nad Niskim Brodnem. Należąc do PTTK, w latach 1962-1967 piastował godność prezesa Zarządu Oddziału w Brodnicy. Brał udział w licznych rajdach motocyklowych po Pojezierzu Brodnickim oraz spływach kajakowych pełniąc często rolę organizatora i komandora. Ekipa wodniaków z Brodnicy z Ludwikiem

Rokiem 1938 rok. Grupa harcerzy-wodniaków przed posterunkiem Strazy Granicznej. → Drużyna Ludwik Grzemeski.

Grzemeskim na czele uczestniczyła w spływach międzynarodowych na Mazurach, Dunaju i Dunaju. Dzięki niemu brodnicy kajakarze trzykrotnie, w latach 1962, 1963 oraz 1964, zdobywali „Błękitną Wstęgę Brdy”. Za wszystkie te osiągnięcia przyznano mu godność „Honorowego Prezesa Zarządu Oddziału PTTK w Brodnicy”.

Ludwik Grzemeski posiadał następujące odznaczenia:

- BRAZOWY KRZYŻ ZASŁUGI (1957),
- MEDAL ZWYCIĘSTWA I WOLNOŚCI 1945 R. (1961),
- ODZNAKĘ GRUNWALDZKA (1962),
- ZŁOTĄ ODZNAKĘ PZK (1962),
- ZŁOTĄ HONOROWĄ ODZNAKĘ PTTK (1965),
- ZŁOTĄ ODZNAKĘ „ZASŁUŻONY DZIAŁACZ TURYSTYKI” (1972).

DYPLOM
UCZESTNICTWA

III Obrotowym Septymie Kajkowym z Jastrow Zbana, Dwójce I Wiatu do Torunia, organizowanym w dniach 19-22 sierpnia 1954 r. przez Obrotową Komisję Turystyki Wodnej Folkloru Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Bydgoszczy

do ul. Głównego Leszka - Bydgoszcz - Bydgoszcz
30 sierpnia 1954 r.

WYSTAWA WODNA W ZAWACZNI - WYSTAWA DO PRACY OBRONNY

DYPLOM

Z ZA WYBITNY UDZIAŁ W WPOWISZCINIANIU TURYSTYKI I KRAJOZNAWSTWA ORAZ IZDALAKOSĆ W POLSKIM TOWARZYSTWIE TURYSTYCZNO KRAJOZNAWCZYM

DLA... LUOWIA CZOWSUKIO

ZARZĄDU GŁÓWNEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO

PRZEDSIĘ
MAREKWA, LPSWA 9 WOCZESNIA 1955

Tatry, Morskie Oko - czwartek 1960. Od lewej: Ludwik Grzemski, Leokadia Grzemska, Ludgarda Rajkiewicz, Franciszek Rajkiewicz. Fot. Henryk Kruszczyński

Zmarł w Brodnicy dnia 17 marca 1976 roku. Pochowany został na miejscowym cmentarzu parafialnym 20 III 1976 r. W uznaniu jego zasług dla rozwoju sportu, a turystyki w szczególności, Kołu Miejskiemu nr 1 PTTK w Brodnicy nadano imię Ludwika Grzemskiego. Uchwałą w tej sprawie podjęto walne zebranie członków w dniu 19 stycznia 1981 roku.

1. Akta personalne w archiwum Zarządu Oddziału PTTK w Brodnicy.
2. Dokumenty udostępnione przez p. Tadeusza Szyplńskiego.
3. Andrzej Gąsiorowski „Szare Szeregi na Pomorzu 1939-1945” Toruń 1998.
4. Jerzy Wulfański „Aby pamiętać o NICH nie zaginęła - Ludwik Grzemski” (w) „Ziemia Michałowska” nr 3 z marca 1999 r.
5. Jerzy Wulfański „Z dziejów brodnickiego harcerstwa” Brodnica 1999

IV/. K O R E S P O N D E N C J A - *Grzeszki Ludwik*

1. - list J. Wultańskiego do F AP AK z dnia 23 IX 1999r
str.....*1*..... k. 1 s. 1

- pismo F AP AK do J. Wultańskiego z 4 X 1999r
str*2*..... k. 1 s. 2

Jerzy Wultański
ul. Ceglana 24 m.42
87-301 BRODNICA 3

Wpłynęło dnia 27.99
Ldz. 2242/4Pou/99
D.W.

-1-
Brodnica, dnia 23 IX 1999 r.

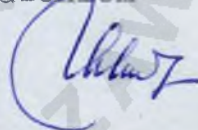
Fundacja Archiwum Pomorskie AK
w Toruniu

Szanowna Pani Magister!

Po otrzymaniu nowych materiałów opracowałem ponownie biogram Ludwika Grzemskiego – działacza harcerskiego, w okresie okupacji członka ruchu oporu i więźnia politycznego. Nowy życiorys zawiera szczegóły od umieszczonego w mojej pracy "Z dziejów brodnickiego harcerstwa" /s. 173-175/. *kwiecień*

Biogram wraz z kopią kserograficzną zaświadczenia o uwolnieniu z obozu /tłumaczenie na język polski - moje/ przesyłam w załączeniu.

Z poważaniem

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 65-22-186
87-100 TORUŃ

L dz 2342 | APom

Toruń dnia 4 X 1999r

Szanowny Pan
Jerzy Wultański
ul. Ceglana 24 m 42
87-301 Brodnica 3

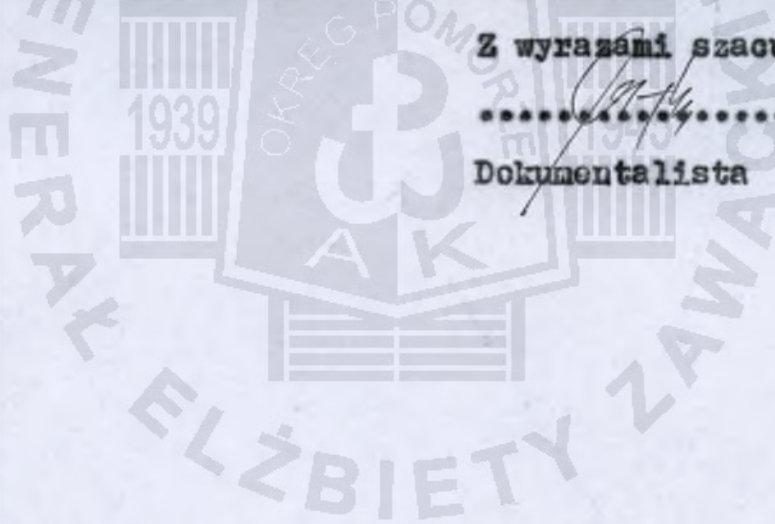
Szanowny Panie

Dziękuję za list Pana z dnia 23 IX 1999r i przekazaną relację o Ludwiku Grzeskim.
Proszę o informację /zdjęcia/ pomników żołnierzy AK w Brodnicy i pow. brodnickim.
W załączeniu przesyłam zaproszenie na IX Sesję Naukową.

Z wyrazami szacunku i poważania

.....

Dokumentalista mgr Michał Ojczyk

T:U-1008/1748 Pom.

Brodzice

Gzemski Ludwik

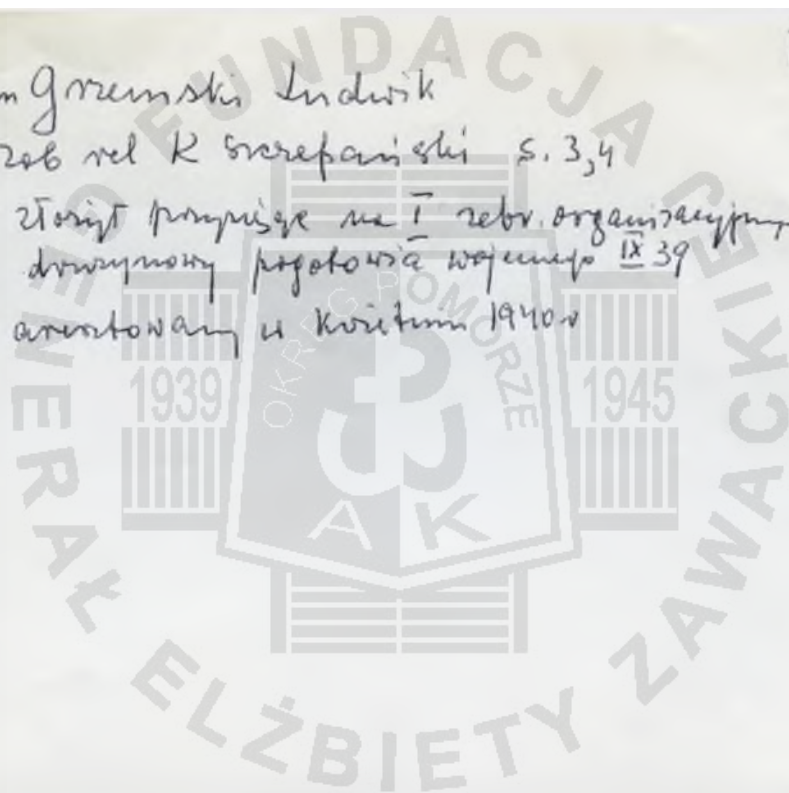
V. Karty informacyjne

k. 4

ptm Górczowski Ludwik
zob rel K Szarepaniński s. 3,4

Brodenice
A

został przyniesie na I zebra. organizacyjnym I 1940
dowolnym przygotowa wójcunyo IX 39
arrestowany u Kwiśkum 1940-r

a/

BRODNICA,
SZARE SZEREGI

GRZEMSKI LUDWIK

Mi. 7. 08. 1907 r. Brodnica, s. Józefa i Juliany z d.
Groczyńska, zam. Brodnica, ul. Cicha 8.

Cel listopada 1940 r. do chwili aresztowania 10. 04. 1943 r.
całonck „Szarych Szeregów” w Brodnicy jako funkcjonariusz
pod dow. donolżiona Peszego. ~~Do~~ Po aresztowaniu przesłany
do Sachsenhausen.

Arch. Państwowe Toruń, Akta Lit ZBoliD nr 19989, sygn. 1/153.

87

Grzemski Ludwik
(7.08.1907 - 17.03.1976)

Brodnice
Szosa Szer.
KOP 3

Uczestniczył w wojnie obronnej w 1939r; ranny; potem zwolniony z niewoli niemieckiej wrócił o Brodnicę, od stycznia do marca 1940r. należał do tajnej organizacji założonej przez Jęzgo Lendzińskiego, i skupiającej hercezy - Komenda Obrońców Polski; aresztowany w marcu 1940r jako więzień polityczny przebywał w Sachsenhausen - Oranienburg, a potem w Birkenau; po wojnie wrócił do Brodnicy.
zob: Jerzy Wultanski „Z dziejów

brodnickiego wódczarni", Brodnice 1999r., str. 174

elż. 1999

Grzeski Ludwik

Brodzice⁴
Iz OP

zob. Gąsionowski A., Komenda
Obronców Polski Okręg Pomorski,
Tomii 2 D 12, s. 94.

MS. '12

Grzemeski Sudowick

